

حزب‌الله؛ دست بلند جمهوری اسلامی و چالش‌های ملی لبنان

حزب‌الله لبنان از زمان تأسیس در دهه ۱۹۸۰ میلادی به عنوان یک نیروی نظامی و سیاسی در صحنه داخلی و بین‌المللی لبنان شناخته شده است. این گروه با ایدئولوژی شیعه و نزدیکی استراتژیک به جمهوری اسلامی ایران، به یکی از قدرتهای تأثیرگذار در منطقه تبدیل شده است. برای ایرانیان، حزب‌الله به عنوان یکی از بازوهای مهم سیاست خارجی جمهوری اسلامی، به‌ویژه در جنگ‌های نیابتی با اسرائیل، تلقی می‌شود. اما برای مردم لبنان، حزب‌الله داستان متفاوتی دارد. حضوری که نه تنها به امنیت و ثبات داخلی کمک نکرده، بلکه به دلیل سیاست‌های تهاجمی و وابستگی به جمهوری اسلامی، این کشور را در مسیر نابودی اقتصادی و اجتماعی قرار داده است.

برای بعضی از ایرانیان، حزب‌الله نمادی از اقتدار نظامی و نفوذ منطقه‌ای جمهوری اسلامی است. از دید تهران، این سازمان به عنوان نیروی نیابتی اصلی در مقابل اسرائیل نقش آفرینی می‌کند و همواره مورد حمایت مالی و تسلیحاتی قرار گرفته است. جمهوری اسلامی با تأمین سلاح‌های پیشرفته، پول و آموزش‌های نظامی، حزب‌الله را تقویت کرده و آن را به قدرتی برتر در لبنان تبدیل نموده است.

اهداف جمهوری اسلامی در حمایت از حزب‌الله، به‌ویژه در مواجهه با اسرائیل، بسیار روشن است: تضعیف اسرائیل و تأمین توازن قوا در منطقه. از دیدگاه جمهوری اسلامی، این حمایت نه تنها به ایجاد یک نیروی بازدارنده علیه اسرائیل کمک می‌کند، بلکه به افزایش نفوذ ایران در خاورمیانه نیز می‌انجامد. حزب‌الله با تکیه بر تسلیحات پیشرفته و حمایت‌های مالی ایران، توانسته است یک تهدید قابل توجه برای اسرائیل ایجاد کند. حملات موشکی حزب‌الله به اسرائیل، به‌ویژه در بحران‌های اخیر، یکی از مهم‌ترین ابزارهای جمهوری اسلامی در ایجاد فشار بر دشمن قدیمی‌اش بوده است.

حزب‌الله همچنین نقش مهمی در حمایت از دیگر گروه‌های نیابتی جمهوری اسلامی مانند حماس در فلسطین ایفا می‌کند. این همکاری نزدیک میان حزب‌الله و حماس، به‌ویژه در بحران‌های اخیر میان اسرائیل و فلسطین، به‌وضوح نمایان شده است. حمایت از غزه و فلسطینیان از نظر ایدئولوژیک و سیاسی برای جمهوری اسلامی اهمیت زیادی دارد، زیرا این مسئله برای تهران نه تنها ابزاری برای تضعیف اسرائیل بلکه همچنین یک نیروی متحد در مقابله با نفوذ آمریکا و هم‌پیمانان منطقه‌ای آن است.

اما حضور حزب‌الله در لبنان از دیدگاه بسیاری از لبنانی‌ها، نه تنها به عنوان یک نیروی بازدارنده در برابر اسرائیل دیده نمی‌شود، بلکه این سازمان به یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های داخلی لبنان تبدیل شده است. حزب‌الله که به عنوان نیروی خارجی و دست‌نشانده جمهوری اسلامی شناخته می‌شود، با تضعیف حاکمیت ملی لبنان و ورود به جنگ‌های نیابتی، لبنان را در مسیر تحریم‌های بین‌المللی و فشارهای سیاسی قرار داده است.

یکی از پیامدهای حضور حزب‌الله در لبنان، تأثیرات منفی آن بر اقتصاد و روابط بین‌المللی کشور است. لبنان کشوری است که بر اساس ساختار اجتماعی و سیاسی خود همواره سعی داشته است بی‌طرفی در منازعات منطقه‌ای را حفظ کند. اما با ورود حزب‌الله به جنگ‌های نیابتی علیه اسرائیل و پیروی از سیاست‌های جمهوری اسلامی، این کشور نه تنها در برابر تحریم‌های بین‌المللی قرار گرفته، بلکه سرمایه‌گذاران خارجی و حتی توریست‌ها را از خود دور کرده است. بانک‌های لبنانی به علت ارتباطات مالی حزب‌الله با ایران و انجام فعالیت‌های پولشویی، بارها مورد تحریم‌های سنگین قرار گرفته‌اند. این موضوع باعث فروپاشی اقتصادی لبنان و از دست رفتن اعتماد بین‌المللی به بازارهای مالی این کشور شده است.

از سوی دیگر، جنگ‌ها و منازعات نظامی حزب‌الله در مرزهای جنوبی لبنان با اسرائیل، مردم لبنان را در معرض خطرات مستقیم قرار داده است. مردم مناطق جنوبی لبنان، به دلیل حملات موشکی اسرائیل و پاسخ‌های نظامی حزب‌الله، بارها مجبور به ترک خانه‌های خود شده و به مناطق دیگر پناه برده‌اند. این وضعیت نه تنها به بحران‌های انسانی و آوارگی در کشور دامن زده است، بلکه هزینه‌های مالی و اجتماعی زیادی بر دوش دولت لبنان گذاشته است.

حزب‌الله به عنوان یک نیروی سیاسی نیز نقش مؤثری در اختلافات داخلی لبنان ایفا کرده است. با نفوذ گسترده در دولت و پارلمان، این گروه توانسته است سیاست‌های خود را در کشور اعمال کند و راه را برای هرگونه اصلاحات سیاسی و اقتصادی ببندد. بسیاری از لبنانی‌ها حزب‌الله را به عنوان مانعی برای تحقق دموکراسی و اصلاحات در کشور می‌بینند، چرا که این گروه از نفوذ نظامی خود برای فشار بر رقبا و تحمیل سیاست‌های خود استفاده می‌کند.

حزب‌الله، که خود را به عنوان "مدافع لبنان" معرفی می‌کند، در واقع از مردم لبنان به عنوان سپر انسانی در منازعات منطقه‌ای خود استفاده می‌کند. برای لبنانی‌ها، این اقدامات نه تنها تهدیدی برای امنیت ملی‌شان است بلکه آزادی و استقلال سیاسی کشور را نیز به خطر انداخته است. جمهوری اسلامی ایران با سیاست‌های خارجی خود، همواره به دنبال گسترش نفوذ خود در منطقه و ایجاد جبهه‌ای متحد علیه اسرائیل بوده است. از این منظر، حزب‌الله به عنوان ابزار اصلی تهران برای پیشبرد این اهداف عمل می‌کند. اما این سیاست‌ها در تضاد مستقیم با منافع ملی لبنان قرار دارد. لبنان به عنوان کشوری با تنوع قومی و مذهبی و با تاریخی از جنگ‌های داخلی، همواره تلاش کرده است تا از ورود به منازعات منطقه‌ای دور بماند. اما حزب‌الله با پیروی از سیاست‌های جمهوری اسلامی و ورود به جنگ‌های نیابتی، این کشور را به یکی از میدان‌های اصلی نبرد تبدیل کرده است.

انفجار اخیر پیجرهای حزب‌الله که ارتباطات و فرماندهی این گروه را مختل کرد، به‌ویژه زخمی شدن مجتبی امامی، سفیر ایران در لبنان، نشان‌دهنده روابط تنگاتنگ و عمیق میان حزب‌الله و جمهوری اسلامی است. این انفجارها و افشای ارتباطات نزدیک این دو نیرو، به‌طور گسترده‌ای در لبنان و ایران بازتاب داشت و بسیاری از لبنانی‌ها را متوجه خطرات ارتباط نزدیک با جمهوری اسلامی کرد. از سوی دیگر، جمهوری اسلامی نیز با حمایت بی‌دریغ از حزب‌الله، نقش خود را به عنوان حامی اصلی این گروه آشکار کرده است. با این حال، حضور نظامی و ارتباط مستقیم با حزب‌الله برای ایران نیز هزینه‌های سیاسی و اقتصادی به همراه داشته است.

در نهایت، حضور حزب‌الله در لبنان یک موضوع پیچیده با ابعاد مختلف است. از یک سو، ایرانیان این گروه را به عنوان ابزاری برای گسترش نفوذ و قدرت جمهوری اسلامی در منطقه می‌بینند و از سوی دیگر، لبنانی‌ها حزب‌الله را به عنوان تهدیدی برای منافع ملی و امنیت داخلی خود تجربه می‌کنند. اگرچه حزب‌الله خود را به عنوان مدافع مردم فلسطین و لبنان معرفی می‌کند، واقعیت این است که این گروه بیش از آن که به فکر منافع لبنانی‌ها باشد، به دنبال پیشبرد سیاست‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی است. این تضاد میان منافع ایران و لبنان، به یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های کنونی برای ثبات و امنیت در منطقه تبدیل شده است.

مترجم: انوری

20 سپتامبر 2024